

איזהו נשך פרק המישי בבא מציעא

סז.

עין משפט
נר מצוה

(א) יבמות ק"ג. כתובות ק"ג.
(ב) ר"מ מ"ו וכן ב"ר"ר
וה"ש ליתא, (ג) ג"ר ר"ש
(ד) לעיל ס"א.
(ה) וי"ט מ"ט יבמות פ"ה.
ד"ה בלתינו.

הגהות הב"ח

(א) ג"מ וכן אמר רבה כי:
(ב) ר"ש ד"ה אבל כשעבר
וכי הוה לי זוי (ג) מ"מ
ומה שני"ב ס"ר: (ד) ר"ה
לא מסלקין וכו' דביון
דכי אכליננו:

הגהות הגר"א

[א] ג"מ סמכה דעמיה
כו' י"ב ואינו מוכר אלף
על תנאי זה. טו"ש י"ד
כי קט"ד וז"מ כי
ק"י"ב קמ"ל שלל תמנר
ללא סמכה דעמיה ומתלה
המוכר בלא תנאי קמ"ל
דהוא תנאי גמור אבל
המכ"ס גורס לא סמכה
כי ולא קנה כלום וכמד
לח"מ שפרש"מ"ש אי הו
לי זוי כי לא נמרת שאלה
אלא בתנאי גמור ויבין שלל
מתק השלל אלף אמר
תא ונוולא אחי לא נמנ
ומקני ע"ש וי"ב כ"ע
מ"מ כי ר"י: [ב] שם
ובדימתי כי אלף ט"י י"ב
לא גורסת הרמ"מ וי"ה
גרסת הר"י"ק. מ"מ ח"ס
ומחשבינן משטרא לטורח
על פי שאין להם תקנת פירות שאם
[ג] שם עבד ר"ח עובדא
ביחומים קטנים כדנולס.
י"ב הר"ק ורמב"ם ל"ג
לה אלף הרא"ש ופ"ה
כתובה: [ד] ר"ש ד"ה
לא מסלקין. עד כי.
י"ב ורמב"ם פי שאינו
מנכה לו הכל אלף מ"פ
שיאלו הדיינים אלף מ"פ
פירוש כפירוש: [ה] תוס'
ד"ה פירי. א"ע"ג כי.
י"ב וי"ב הרא"ש אלף
הר"ק ורמב"ם כתבו משום
דהוי רבית קלוזה וע'
ברא"ש בנארוה:

הוה יציגה. כי אמר ומודינא דאי שמיט ואכיל כו': **וצעי לאוסביה**
אונאה. דתנן (לעיל דף נ"א). דמחזיר לו אונאה ואע"ג דמדעת
נתן לו הואיל וטעה אלמלא מחילה בטעות לאו מחילה היא:
ואודיק. השגיח צי וראה שהיה צדעמי להשיב על דבריו: **חויסן**
אילוניות. קדמני להראותי טעמא
לדבריו מאילוניות כדלקמן: **הממאנת.**
קטנה יתומה שהשיאתה אמה לדעתה
אמרו חכמים יוכלה למאן דמן המורה
אין מעשה קטנה כלום ואמה אינה
זוכה בה לקדשה ורצון הוא דמתקן
נשואין לימותה שלא ינהגו בה מנהג
הפקר וישמרה בעלה והם אמרו
דקני לה צמיאון: אין לה כסובה.
ואף מה שהכניסה לו צדונייתה
ושמאנת צדונתה וכל שכן מאתים
שמיקנו לאשה משום דבעל כרחיה
נפקא: **שנייה.** שנינו לעריות שגורו
חכמים צ"פ שני דיבמות (דף כ"ו.) אין
לה כתובה דקנסא הוא דקנסין לה
מפני שמרגילתו עליה כדלמרינן
ציבמות (דף ק"ה): **והאילוניות.**
דוכרניתא דלא ילדה לשון איל. אין
לה כתובה שמקוה טעות ללאו
לדעתא דהכי נקבה ואע"ג דכי מחלה
היא נדונייא דילה למוסרה בידו טעות
הואי מחילה בטעות הואי מחילה: ולא
פירות. נכסים שנפלו לה בירושה
אחר שנשאת מיקנו חכמים שהבעל
אוכל פירות ולה מיקנו תחתיהן שאם
נשבת חייב לפדותה משלו. ואלו אף
על פי שאין להם תקנת פירות שאם
נשבת לא יפדה דלא קרינא בה
ואותבינן לאינתו אפילו הכי לכתבא
לא יחזיר לה פירות שאכל: **ולא בלאום.**
הכניסה לו צגדים צדונייתה אפי'
יש מהם קיימים לא יחזיר בלאומיהן.
אלמלא מחילת אכילת פירות אע"פ
בטעות מחלה לו מחילה היא: דלא
ידע. שנמאנה ליהול הלך אין
כאן מחילה ואפילו בטעות: **דניחא לה**
דניפוק עליה קלא שמה דאישות. ואפי'
להאכילו: א"ל מוכר לשליח: אי
הוה לי זוי מחדש. לי רוצה אני
שמתקבל מעומי: אם ונוולא אחי.
אמה היא קרוצים אהם ותמנרו
ציניס. ונוולא לשון ארמי בין צובר
בין נקבה כשרוצה לומר אמה והוא
או הוה היא כך ראיתי בתשובת

בטעות ולא הוה מחילה ולכן הדרי פירי אלף אם היה נותנו צדונת
רבית לא הוה הדרי דאזק רבית הוא אלף התם גבי פירות דקל
זביני ולא מחילה בטעות היא דנהי דיכול לחזור מ"מ אין לו לחזור
כי היכי דליקו צדונותיה ולכן אית לן למימר דאפילו היה יודע
שיכול לחזור לא היה חוזר ורצא דהוה
צעי לאותביה מאונאה היה סבור
לדעמא דרב נחמן ללא מפקינן צאי
שמיט ואכיל משום דמחילה בטעות
הואי מחילה ולפי סברת רבא היה
משיבו ומציא ראייה מאילוניות:
הממאנת והשנייה והאילוניות
אין אהן בתובה
פירות ומונות ובלאות. צ"פ דלמנו'
(דף ק"ו): תניא כיצד אמרו ממאנת
אין לה מונות אי אמה יכול לומר
ציושבת תחת בעלה שחרי בעל חייב
צמונותיה אלף כגון שהלך בעלה
למדינת הים ולותה ואכלה ועמדה
ומיאנה ואילוניות נמי יש לפרש צענין
זה ללמונות שאחר מילון ואחר
שנמאנת אילוניות לא אצטרך דפשיטא
לית לה מונוי ושנייה אין לפרש
ציבא תותיה דהא מילתא דפשיטא
דהא אפילו אלמנה לכ"ג דלית לה
כתובה אין לה מונות היכא דיתבא
תותיה כדלמנר צ"ס מותרות (יבמות דף
פ"ה.) וס"ס צעמוד והולא קאי מונוי
אית לה וכשהלך בעלה למדינת הים
ולותה ואכלה לא אצטרך דהא
אלמנה לכ"ג כ"ג נמי אין לה כדמסיק
צ"ס מותרות אלף לאחר מיתה
איירי דס"ד דיש לה כמו אלמנה
כדלמנר' ה"ס:
ובלאות. פי' צונקט' שהכניסה לו
צגדים צדונייתה אפילו
יש מהן קיימין לא יחזיר ואי אפשר
לומר כן דכלל מקום שמיידי בלאות
קיימין מזכיר ובהדיא קיימין כדלמנר
סוף פרק אע"פ (כתובות דף ק"ג.) מרדה
הפסידה בלאותיה קיימין וצטרף
אלמנה (ניזוניות) (שם דף ק"ה): נמי
אמרינן זנתה לא הפסידה בלאותיה
קיימין ובהדיא אמרינן צ"פ אלמנה
(שם.) צגמרא דהך משנה לא שנו
אלף נכסי מלוג אלף נכסי אלא ברזל
אית לה ופריך שהייה אילינא אממאנת
ואאילוניות אי דאיתנהו אידי ואידי
שקלה ואי דאיתנהו אידי ואידי
אלף אשנייה אי דאיתנהו אידי ואידי
בגדולים
שקלה ואי דאיתנהו איפכא מצעי ליה ומסיק לעולם אשנייה ובליתנהו
וקנסוה רצון לדידה צדידיה ולדידיה צדידה אלף הך בלאות דקתני
הכל היינו בלאות שאין קיימין ופירות דקתני לאו בפירות שאכל
קאמר דאפילו קנן גופיה אם אכלו אין לה אלף אצטרך
לאשמעינן דאין לה פירות שליקטו והם עדיין צעין אי נמי תקנת
פירות קאמר דאין לה כגון שנשבת ולותה ופדתה עגמה ואחר
כך מיאנה דומיא דמונות (ס):
פירי מאי ברבית קצוצה דמי ויוצאין. [ה] אע"ג דמשמע הכא דאי
הדרו פירי לא הדרו אלף מטעם דהוי רבית קצוצה מכל
מקום רבינא דאפיק פירי ע"כ לאו מהאי טעמא דהא אית ליה
צריש פירקין (לעיל דף ס"ג.) דמשכנתא בלא נכיינא צדינינו אין מחזירין
ממלוה ללוה אלף ל"ל דטעמא דרבינא משום דהואי מחילה בטעות
ולא הוה מחילה דוקא צדיני כעין עובדא דרבה בר רב הונא
אפיק רבינא פירי ולא בהלואה ור"ת מפרש הכא כרבית קצוצה
דמי לא מטעם רבית קצוצה יוצאים אלף כלומר משום דמחילה
בטעות לא הוה מחילה ויוצאים כמו רבית קצוצה דיוצאה או
דילמא הוה מחילה ואין יוצאים כצדק רבית דאין יוצאים צדינין
ואין נראה דמה לו לתלות מחילה בטעות צדית קצוצה אלף
טעמא דרבינא הוה דאי משום מחילה כדפרישית:

מוסף רש"י

הממאנת והשנייה והאילוניות אין להן
לא כתובה. ממאנת
משום דעמנא יוצאה,
שניה קנסא דרבין הוא
דלאמרינן ציבמות צ"פ יש
מותרות (פ"ה.) מפני שהיא
מרגילתו לטובה, שניה
מפדת כלום צנשאין,
שניה הפסדת כהן וולדה
כשר. אילוניות משום דמתק
טעות הוא (כתובות ק"ו).
ולא פירות. דין פירות
הואו פירקונה שפיקו
חכמים תחת פירות נכסי
מלוג שהוא אוכל אין לה ואם
נשבת אינו חייב לפדותה,
דמנאי כתובה כמורה ויבין
דאין לה כתובה אין לה
תנאי כתובה. וכן מונות
נמי תנאי כתובה מנהו,
ובפיק בתרא (שם ק"ו):
אמרינן כיצד אמרו ממאנת
אין לה מונות. אי אמה יכול
לומר ציושבת תחתיה ואי
בעלה חייב צמונותיה,
אלף שאם הלך למדינת
הים ולותה ואכלה ועמדה
ומיאנה אינו משלם (שם ק"ו).
ולא בלאות. שחקי
צגדים שהייתה לו צדונת
וצנן הוא, אינו מחזיר לה
ציבאנת (שם).

במילס

משעת אכילה ואינה יוצאה צדינין וכי סלקוהו משדה זו בלא זוי
אפוקי מיניה אבך רבית שאכל הוא. והאי דנקט לעיל אתרא דמסלקי דלאו לאכול המשכונא שנים הקצובות
למנהגן ואילו הוה ליה זוי לא מני מסלק ליה הכל מודים דכל אומן השנים כמכר הוא אכלו ואי נמי אכל שיעור זוי לא מסלקין ליה:
כגדולים

(א) לקמן ק' ב"ב לה: (גמ.),
(ב) יקדושן כה: ב"ב פה:
ע"ז פה: (ג) א' דברים כ"ד,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה למאן דאסק
וכי' אסק דוכי' שרי:

גליון הש"ס

גמ' כי משכנתא דסורא
עין פסחים דף ק"ב ע"ב
מלוה וגוף גדול: תוס'
ד"ה רבינא וכו' ואור"ח
דריבנא לא היה רוצה.
עין בבלי רעה א"ח ס"ס
מקד:

הגהות הגר"א

[א] גמ' אמר איזיל כו'.
ג"כ הרמב"ם השמיטו וכן
הר"ף: [ב] רש"י ד"ה
ואמר לא מסתלקא בשעת
כו'. ג"כ ורמב"ן ורשב"א
מפרשים אפילו אחר מתן
מעוה. ג"י ומ"מ. וכתבו
שרמ"ס מפרש כפירש"י:
[ג] תוס' ד"ה והלכתא.
וגרסא כו'. ג"כ ובשעת
מתן מעוה מני"ש רש"י.
רא"ש וטור אבל הרמב"ם
אינו מתקן בכל זה ומשמע
דאפי' בשעת הלואה וע'
ג"י:

ע א מיי' פ"ו מה' מלוה
ה' ז ופ"ו ה' א סמג
לאזין קלג טושי"ע י"ד ס'
קעב סע"י א בהג"ה:
ע א ב מיי' שם פ"ו ה'
ח סמג שם טושי"ע
שם סע"י א':
עב ג ד מיי' פ"ו שם ה'
ד סמג שם טור י"ד
ס' קעב וטושי"ע ח"מ ס'
סו סע"י ב וס' רעה סע"י
ז:

עב ה ו מיי' שם סמג שם
טור י"ד שם:
עד ז ה מיי' שם הלכה ג
סמג שם טור י"ד
שם:
עב ט י טור י"ד שם:

מוסף רש"י

כי משכנתא דסורא
דכתבי בה הכי כו'.
ותקנתא דרבנן הו"ה הך
משכנתא. משום דהמלוה
לחציו על שדחי אסור
לאכול הפירות משום רבית,
אבל נכייפתא מותר. עין
משכנתא דסורא, שמה
שפיריה מנה על שדחי ולקוף
עשר שנים חוץ הקרקע
לבעלים בתים ומלא קונה
פירות של כל שנה מנה ואין
באן דר רבית, ואע"פ ששון
הפירות כללים, שהרי הוא
קרוי לשכר וקרוי להפסד,
שנקבל פירות של כל שנה
במנה ואפילו בשנת שפון
שלא יהו שון פירות השנה
דינר (רשב"ם ב"ב ל"ה).
בסיסני. כל ששמו ססקי
(פסחים ט"ז) כל ששמו סכ
תמרים (שבת ק"א). כליו
של לוקח ברשות מוכר.
בגון פסק ונתן לתוך מדה
של לוקח, או מדה במדה שלו
ושפך לבלוי של לוקח,
והיות של מוכר הוא, קנה
לוקח. אפילו נתן לתוך
רשותו של לוקח (רשב"ם
ב"ב פ"ה).

במישלם שניא אילין תיפוק ארעא דא בלא כסף. תימה מה
צין זה לנכייט' דע"כ יכול לסלקו דלס לא היה יכול
לסלקו אס כן בלא נכייפתא נמי שרי כדמשמע לעיל דקאמר באתרא
דמסלקי לא ניכול אלא נכייפתא משמע אבל באתרא דלא מסלקי
אכלי אפילו בלא נכייפתא וזה דוחק
לומר דנכייפתא אין דרך לנכות אלא
דבר מועט אבל במשכנתא דסורא
רגילים היו לשום כדי שויו דמשמע
דמשום דכתבי הכי שרי וי"ל דמאחר
שפרש כן לא מיחזי כהלוואה אלא
כלוקח ממנו פירות של השנים הללו
בזאתן דמים אבל כשאינו כותב לו
כך אלא מנכה כל שנה ושנה בפני
עלמה נראה כאילו מחיל גביה פירות
אותה שנה בשכר מותר המלוה כדמתן
(לעיל ד' סד): לא ישכור הימנו בפחות
ואפילו אס נאמר שלא יוכל לייקר לו
פירות של שנה אחרת דמסתמא אין
באין לעשות תנאי חדש בכל שנה מ"מ
הואיל ולא קצבו כסום כל השנים
לפרש בשטר במשלם שניא אילין
תיפוק מיחזי כהלוואה:

**האי משכנתא באתרא דמסלקי אין
ב"ח גובה הימנה.** דהוי
כמטלטלי דיתמי דלא משתעבדי לבעל
חוב ולא דמי ליתומים שגזבו קרקע
בחובת אציהו דצ"ח חוזר גובה אותה
מבן אע"ג דשומא הדרא לעולם דלא
הדרא אלא משום ועשיית הישר והטוב
ומרישא הוא דקא צין לה כדאמרינן
צ"ק (לעיל ד' טו): ולהכי נמי אוכלין
הפירות בלא נכייפתא:

ושביעית משמטתה. לא דמי
למלוה על המשכון
דאינה משמטתה דשאי מטלטלין
דתפיס להו וקנה להו שלא בשעת
הלוואתו כו' יתכן (לקמן ד' פג). ולהכי
גם בשעת הלואה חשבו של אחיך
צידך אבל קרקע לא:
והלכתא צריך למקנא מיניה.
אין לפרש משום
דמלוה קאמר מסתלקא והוי פטומי
מילי דלוה אציעי לאתנויי דא"כ אמאי
צריך למקנא ימנא דלוה יתנה [א] ונראה
דאיירי לאחר שלוח הימנו סתם דאפי'
אס יתנה הלואה צריך קנין שלא יחזור
בו דאי בתחילת הלואה אע"ג דהוי
אתרא דלא מסלקי כיון שזה עמד
ולווח לא יכול לקנות אלא מה שהוא
מקנה לו: **רבינא אב"ב בנכייפתא.**
תימה דלעיל אמרינן דלורבא מרבנן
אפיו נכייפתא לא ניכול ועוד דלעיל
אפילו גזיקותא רב אחא ורבינא
ואפי' מאן דשרי מודה נכייפתא
דאסור לכל הפחות ולורבא מרבנן

נגדולים. ואע"ג דאכל שיעור וזו לא מסלקין ליה דקאמר בתחילת
אכילתו אצק רבית הוא ואין כח דיינין להוליא: **באתרא דמסלקי
לא ניכול פירא אלא נכייפתא.** שינכה לו מן החוב דבר קצוב
לשנה דנראה כמוכרו לו ויורד בספק דאפילו תלקה ולא יהו זה
פירות ינכה לו אותה קצבה הלכך

כגדולים אמר רבא בריה דרב יוסף משמיה
דרבא **האי משכנתא באתרא דמסלקי לא
ניכול אלא נכייפתא וצורבא מדרבנן אפילו
בנכייפתא לא ניכול אלא במאי ניכול בקיצותא
הניחא למאן דאמר קיצותא שריא אלא למאן
דאמר קיצותא אסורא מאי איכא למימר
דאתמר קיצותא פלוגא בה רב אחא ורבינא חד
אמר קיצותא שריא וחד אמר קיצותא אסורא
היכי דמי קיצותא דאמר ליה עד חמש שנין
אכילנא לה בלא נכייפתא מוכאן ואילך שיימנא
לך כולהו פירי איכא דאמרי כל בלא
נכייפתא אסור אבל היכי דמי קיצותא דאמר ליה
עד חמש שנין אכילנא נכייפתא מוכאן ואילך
שיימנא לך כולהו פירי מאן דאמר בקמיינתא
שרי בבתרייתא מאן דאמר בבתרייתא היכי
שרי למיכיל שרי ^{ב"ב כ} **משכנתא דסורא**
דכתבי בה הכי במשלם שניא אילין תיפוק
ארעא דא בלא כסף רב פפא ורב הונא בריה
דרב יהושע אמרי תרויהו: האי משכנתא
באתרא דמסלקי אין בעל חוב גובה הימנה
ואין הבכור נוטל בה פי שנים ושביעית
משמטתה יובאתרא דלא מסלקי בעל חוב
גובה הימנו ובכור נוטל בו פי שנים ואין
שביעית משמטתה ואמר מר זוטרא משמיה
דרב פפא האי משכנתא באתרא דמסלקי
מסלקי ליה ואפילו מתמרי דאבודיא ויא
אגבהנהו בסיסני קנהו ולמאן דאמר ^ב כליו
של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח אפילו
דלא אגבהנהו בסיסני קנהו: ופשיטא
באתרא דמסלקי ואמר לא מסתלקא הא
קאמר דלא מסתלקא אלא באתרא דלא
מסלקי ואמר מסתלקא מאי צריך למקנא
מיניה או לא רב פפא אמר לא צריך למקנא
מיניה רב ששת בריה דרב אידי אמר צריך
למקנא מיניה והלכתא ^ה צריך למקנא מיניה
[א] אמר איזיל ^ו ואייתי וזו לא אכיל איזיל ואמרה
ואייתי וזו רבינא אמר אכיל ומר זוטרא
בריה דרב מרי אמר לא אכיל והלכתא לא
אכיל רב כהנא ורב פפא ורב אשי לא אכיל
בנכייפתא רבינא אכיל בנכייפתא אמר מר
זוטרא מאי טעמא דמאן דאכיל בנכייפתא
מידי דהוה אשדה אחוזה שדה אחוזה לאו
אע"ג דקא אכיל פירי טובא אמר רחבנא
קא**

שאין שביעית משמטתו דהתם במשכון של מטלטלין וטעמא
משום דבעל חוב קונה משכון שצדו דילפינן (לקמן דף פג).
מולך תהיה דקדק^ט והוה ליה כגזי: **בעל חוב גובה ממנו.** דמכר
הוא אללו והיינו טעמא דכולהו: **אפי' מסמרי דאבודיא.** כשגודרין
תמרים שוטחין מחללות תחת הדקלין וגופלים התמרים עליהם
ואס צא ושיטל לו מעותיו מסלקו אף מן התמרים התלושין שעל
המחללות: **ואי אגבהניהו כבר בסיסני.** שנתן בתוך סלים כשנטלן
מן המחללות: **קנה.** אותם בהגבהה קודם שקיבל מעותיו והרי לו
שלו: **ולמ"ד.** בצבא בתרא (ד' פה): **כליו של לוקח קונה לו.**
ואפי' הוא ברשות של מוכר: **אע"ג דלא אגבהיהו.** לפי שקנה לו מחללותיו שהן כליו: [ב] בשעת מתן מעוה התנה
על מנת שלא תוכל לסלקי עד כך וכך שנים כו' ועל מנת כן נתן מעותיו וקרקע נקנה בצכף צין דרך מקח צין דרך שכירות צין
בכל הדרכים כפי התנאי: **צריך למיקנא מיניה.** דאי לא קני מיניה דיבורא בעלמא הוא ויכול לומר לא אשנה מן המנהג: **א"ל איזיל**
ואייתי וזו. ואשלים לך ומעתה אל תאכל פירות עוד: **לא אכיל.** הואיל והמעוה מוכנים לו ולא נתנו לו רשות להיות שומט ואוכל.
ובאתרא דמסלקי קאי: **שדה אחוזה.** שאמרה תורה (ויקרא טו) לפדותה מן ההקדש לפי השנים שעד היוכל סלע ופודיון לשנה כפי חשבון
חמשים שקל לבית זרע חומר שעורים לארבעים ותשע שנות היוכל: **ואע"ג דאכיל פירי.** הקדש טובא ששוין פירות של כל השנה הרבה:
פריק